

ملا نصر الدین

№8 Qiyməti 12 qəpik.

МОЛЛА НАСРЕДДИНЪ

Цена 12 к. № 8

Litoq. S.Bixova

TƏŞƏKKÜR

Mollalar, taleyimiz oldu əcəb yar bu gün,
Misyonerlər də bizə çıxdı havadar bu gün.

O ki, məktəbləri məhv etmək idi niyyətimiz,
Yox idi əldə və lakin ona bir qüdrətimiz,
Məktəb artıqca azalmaqda idi hörmətimiz,
O açıldıqca qapanmaqda idi sənətimiz,
Günbəgün zaid olurdu qəmimiz, möhnətimiz,
Arkadaşlar, sevinin, oldu rəva hacətimiz,
Qəmimiz bitdi, fərəh oldu nümudar bu gün,
Misyonerlər də bizə çıxdı havadar bu gün.

Misyonerlər, o gözəl fikrliərbabi-düha
Sank-Peterburqda etmişlər əcəb bir şura.
Ki müsəlmanlar açan bunca məkatib nə rəva
Oxudub həndəsə, təlim edələr coğrafiya,
Hikmətü heyətü tarix ilə elmi-əşya,
Bu işə bizdə təhəmmül ola bilməz əsla.
Çalışın himmət edək dəfinə zinhar bu gün,
Misyonerlər də bizə çıxdı havadar bu gün.

Misyonerlər bu gözəl əmrə edirkən iqdəm,
Biz neçün lal oturub eyləməyək bəhsə davam?!
Xassə bu elmlərin biz üləmayi-islam
Etmişik bir kərə təhsilini islama haram.
Bunları bilməz ikən biz, niyə övladi-avam
Oxuyub, adam olub, eyləsin ağazi-kəlam.
Şimdi fürsət var ikən görməli bir kar bu gün
Misyonerlər də bizə çıxdı havadar bu gün.

Misyonerlər, görüm Allah sizə ehsan eləsin!
Biz kimi sizləri də daxili-iman eləsin!
Qoymadız çünki müsəlmanları tüğyan eləsin,
Yeni məktəbləri Allah özü viran eləsin!
Uçurub dam-daşını xak ilə yeksan eləsin!
İndi qoy məktəb açanlar gedib əfğan eləsin!
Qalsın hər yerdə müəllimləri bika bu gün!
Misyonerlər də bizə çıxdı havadar bu gün.

PEŞİMANÇILIQ

Əhvalat bu qərar ilədir ki, Dağıstanda bir kənd var, adı Xocalmaxıdır. Burada bir neçə köhnə məscid var, amma çünki bu məscidlərin divarları yox idi, mümkün olmurdu məscidi bağlı saxlamaq ki, gecələr içinə heyvan dolmasın necə ki, cəmi müsəlman kəndlərinin məscidləri.

Bir gün xocalmaxılılar eşidirlər ki, Bakıda bir günün içində Peterburq məscidinə yüz otuz manat pul yığılıb. (Bakıda otuz min manat imiş, amma oraya gedib çatınca bu qədər olub, xülasə.)

Bu xəbər kəndə gələn kimi xocalmaxılılar Hacıya tel vurublar ki, «biz də məscid tikirik». Hacı həmin gün götürüb bunlara iki yüz manat göndərüb. Kəndlilər gördülər ki, onlar xəyal edən olmadı, yüz otuz min manat hara, iki yüz manat hara. Bunun çarəsi? Çarəsi budur ki, Hacıya iki yüz manatını qaytararaq özünə və yazıq ki, biz Hacıdan küsmüşük və yüz otuz min manat gölməyincə barışmayacağıq.

Bu barədə kəndlilər başlayırlar qeylüqal eləməyə. O deyir pulu qaytararaq özünə, bu deyir – Hacı yazıqdır, qəlbinə dəyməyin. Bəli, axırda qət olunur ki, pulları geri göndərsinlər və polkovnik Haşimbəyov da qətnəməyə qol qoyur.

Pulu geri göndərəndən sora kəndlilər və Haşimbəyov gözləyirlər ki, bəli, pul və kağız Bakıya çatan kimi Hacı fabrikanı və imarətlərini zaloqa qoymalı olsa, haman gün xocalmaxılılara yüz otuz min manat göndərəcək.

Bu heyndə şirin yuxudan ayıldım.
Ax, nainsaf Hacı!!!

Lağlağı

NƏ BORCU

Müsəlman qardaşlara məlum olsun ki, Peterburqda bir para rus misyonerləri, paytaxtda müsəlman məscidini gözləri götürmədiyindən hökumətə etiraz ediblər ki, müsəlmanlara mane olsun.

Bunu eşidibən cəmi müsəlman qəzetçilərimiz əllərinə qələm alıb başlayıblar misyonerləri pisləməyə və onlardan şikayətlər yazmağa. Hətta rus keşişlərindən məşhur hüriyyətperəst Petrov da müsəlmanlara tərəf çıxıb, «Russki slovo» qəzetəsində misyonerlərə yerli-yataqlı və mənalı cavab yazıb: Biz lazım bilirik xəbər verək ki, yer üzünün müsəlmanları öz hüquqlarını mühafizət etməyə məhz biz iki nəfəri vəkil seçib və bizim ikimizdən savayı Peterburq misyonerlərinə heç kəsin haqqı yox idi cavab versin.

Hələ biz bunu bilmirik ki, biz burada dura-dura xalqa nə borcudur ki, müsəlmanlara zülm edirlər. Hər kəs görərkən öz təklifini bil.

İmza: Yer üzünün müsəlmanlarının vəkili Gəncədə Molla Məsum və Ordubadda Şeyx Mürtəza.

Molla Nəsrəddindən xahiş edirik ki, bu elanımızı çap eləsin.

QƏZETLƏRDƏN

«İqdam», nömrə 5531.

«Səd həzaran təəssüf ki, Buxara əmiri həzrətləri səyahətlər icra edərək aləmi-mədəniyyətin səyi və qey-

rəti nə kimi bir mərtəbəyə vasil olduğunu rəyül-eyn gördüyü halda, heç bir əqli-səlimin qəbul edəmiyyəyi uşaq oynatmaq rəzəllərindən təbəəsini təxzirə təşəbbüs etməyin».

Molla Nəsrəddin:

Bunun səbəbi var. Səbəbi budur ki, əvvəl qabaqca əmir həzrətləri mütrübbazlığı özü görək pis bilək ki, özgələrdə də görəndə buna mane ola. Rəhmətliyin oğlu «İqdam» da deyəsən dünyaya dünən gəlib və əmir həzrətlərini tanımır.

«Siratül-müstəqim», nömrə 75

Müctəhid olmaq üçün şəraiti biz üç şeydə həsr edə bilərik: 1) Lüğəti-ərəbiyyə, 2) Qurani-kərim və İslamın tarixi, 3) Səfayi-nəfs, ixlasi-qəlb, təharəti-xülq, istedadifitrət. Əgər bu üç şeyi əhatə edə biləcəkdir bir nəslin yetişməsindən məyus olacaq olursaq, milləti-islamiyyəmizə məmat ilə hökm etmiş olur.

Əlməğribi

Molla Nəsrəddin:

Allah atana rəhmət eləsin. Yaxşıdır ki, bizi xəbərdar elədin, yoxsa «milləti-islamiyyəmizə məmat ilə hökm etmiş olacaqdıq».

ELAN

Aşqabadda keçən il aşura günü ələmdar rolunu oynayan artist məşhur qarmonçalan Hilal babanın oğluna, haman günkü rolunu qurtarandan sonra Əliyevin mağazasını yarmağına görə bir il dustaq kəsilib. İndi isə yenə onun rolunu oynamağa bir halaldə artist lazımdır ki, ibadətimize nöqsan olmasın. Xahiş edənlər bu adresə rücu etsinlər:

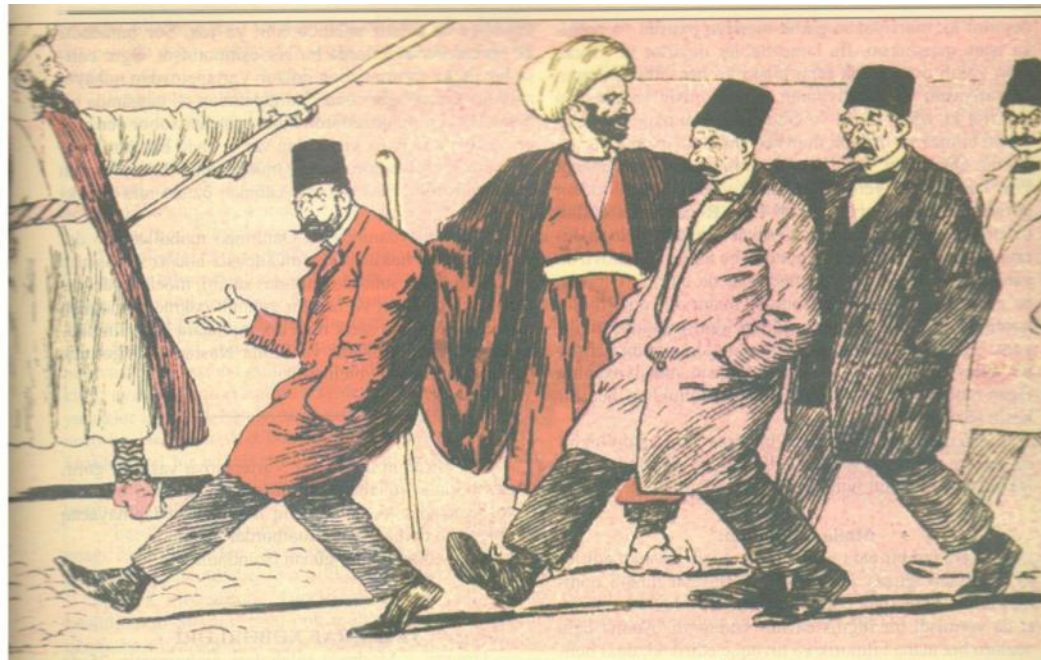
Aşqabadda ələmdar başçısı əspaz Qurban.

Aşqabad qazisinin yerinə Qarabağdan Ağa Bağır ağa təyin olundu. Qarabağlı qardaşlarımızdan Allah razı olsun.

PARLAMENT NİTQİ

Məhərrəmin yeddinci günü Əncümən vəkili Mirzə Hüseyn cənabları belə buyurmuşlar:

– Camaat, mənəm o Mirzə Hüseyn ki, millət yolunda tamam mal-mülkumdən keçib və hətta canımdan da müzaiqə eləmədim, yəni istibdad zamanında xaraba məscid bucağında neçə nəfər kor-keçəl uşaq yığıb başıma, təməssük yazıb axşama kimi yarım batman çörək pulu qazanardım və bunu da tapmayanda acından köpük quşardım. Amma sonra var-yoxumu bu yolda qoyub əvvəl axır bir neçə dükən aldım və Eynüddövlə Təbrizi mühasirə eləyəndə hamı şəhər əhli çörək tapmır desə də mən gecələr yavan cüceplov yeyib canımı tələf edib məsrutə aldım. Amma indi bir para bidin, firəngiməab, Allahdan qorxmayan adamlar öz nahaq işlərini yeritməkdən ötrü

Rotter

Öncünün qərarına görə Təbr

bir alafraq baş qalmadı ki, qırılmamış olsun.

Rotter

deyirlər ki, mərsiyəxan gərək mərsiyə oxusun və politika işinə qarışmasın. Bu laməzhəblər deyirlər ki, Əncümən vəkili olan gərək farsı bilsin və heç olmasa İranın coğrafiyasını və qacarıyyənin tarixini bilsin və genə də deyirlər ki, adam Dəxil və Qümri kitabını oxumaqla siyasəti bilməz və halonki mən heç Dəxil də oxumamışam. Yalnız Qümrindən yeddi kralın politikasını öyrənmişəm. Pəs, lazımdı hər yerdə başı tüklü, yaxası kravatlı adam görsələr, kravatın açıb, aparıb Hacı Rəcəbəlinin dəllək dükənində başını qırxdırsın və savabı çoxdur. Belə ki, icrayi-şəriətdən ötrü mən bu gündən bu ülgüc və bülvü də yanımda qoymuşam ki, düşəndə baş da qırxım. Əlbəttə, nə zərəri var ki, insan hər sənətdə mahir ola, əgər millət həmişə bu cahillikdə qaldı, ölənə kimi millətin vəkiliyəm. Əgər, Allah eləməsin, millət ayıldı, mənəm yerimə bir anlayan adam qoydu, onda olmasın mərsiyəxanlıq. Əgər mərsiyəxanlıq da olmadı daha dəlləkliyə heç bir kəsin sözü yoxdur.

Bu cənab bu sözləri irad buyurandan sora dəlləklərin bazarı çox rəvac olduğuna bələdiyyə tərəfindən dəlləklərin maliyyatını tümənə iki qran artırdılar.

Molla Nəsrəddin:

Hərçənd bir para nadinclər and içib rəvayət edirlər ki, Təbrizdə iğtişaş zamanı Mirzə Hüseyn fürsəti qənimət bilib əlinə çoxlu pullar keçirmişdi və hətta bu pulları da vermişdi bir ingilis cavanı saxlayırdı. Amma belə sözlərə biz inana bilmərik və təvəqqe edirik ki, dəxi bundan sora Mirzə Hüseyn barəsində bizə belə-belə böhtanlar yazmasınlar. Doğrudur, Mirzə Hüseynin bir nəfər ingilis cavanında saxlıda bir qəder pulu var, yəni təqribən bir neçə min tüməndir, amma bu pulların hamısı oğurluq və qarət pulu deyil. Xeyr, xeyr, kişi gərək insafnan danışsa, bu pulların çoxunu Mirzə Hüseyn rüşvət babətindən ondan-bundan alıb. Çünki Əncümən tərəfindən möhürlənən kağızların heç birini Mirzə Hüseyn pulsuz möhürləməyib.

Qərəz, insan gərək haqqı itirməsin

TƏŞƏKKÜR

«Şükri-nemət nemətət əfzun konəd, küfri-nemət əz kəfət birun konəd.»

(«Həqiqət», nömrə 29.)

Əhvalat belədir ki, Bakıda doktor Vartapetov cəmi ruhanilərə və o cümlədən mollalara bimizdə müalicə edir və bunun əvəzində Bakı mollaları Vartapetovdan razılıq edirlər.

Buna sözümlə yoxdur. Həkimin də əməli gözəldir. Mollaların da rəftarı öz yerində.

Amma bizim fikrimizə bir şey gəlir.

Həkimlər xəstədən pul almayanda həmişə onun kasıblığını nəzərdə tuturlar və belə də gərək olsun. Xəstənin pulu olmasa, həkimə verə bilməz, həkim də pulsuz müalicə eləməyə, xəstə müalicəsiz can verər.

Heyf ki, biz bilmirik ki, aya cənab Vartapetov biçiz

kasıblara da pulsuz müalicə edir, ya yox. Söz buradadır ki, bu barədə qəzetlərdə bir söz eşitməmişik. Əgər edirsə biz də öz tərəfimizdən doktor Vartapetovdan nəhayət razıyıq. Yoxsa əgər cənab Vartapetovun nə qarısında bir belə elan var, nə qəzetlərdə bunu camaata xəbər verib və nə kasıblardan buna şahid olan var, o vədə biz gərək yəqin edək ki, ruhanilərə haqsız müalicə etməkdə doktorun qəsdı ruhanilər vasitəsilə elə camaatı özünə razı etməkdir.

Quba meydanında və Qanlıtəpə məhəlləsində dava-dərmansız, həkimsiz və müalicəsiz hədsiz naxoşların varlığı ilə, İçəri şəhərdə dam-daş sahibi, məclislərdə yuxarı başda əyləşən və heç bir zəhmət çəkməyib həmişə camaatın çörəyinə şerik olan tox mollalara həqqülmüalicə etmək bir politikadır və Molla Nəsrəddin lüğətində politikanın mənası «biclik»dir.

Bir tərəfdən də doktor Vartapetova yazığım gəlir, çünki mollalar müalicəni müftə görüb, qəsdən o qəder naxoşlayacaqlar ki, daha yazıq həkim vaxt tapmayacaq ki, özgələ də baxıb mənfəətbərdar olsun.

Canı cəhənnəmə, günah özündədir.

Otaylı

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Ürgənc – Mədrəsə tələbələri məhərrəmin 25-də qəbristan əhsanında bir tikə plovdan ötrü zabastovka eləyib bir-birlərini çoxlu döydülər; neçəsi kətəkdən ölmə halətindədir. Xivə darülfünununda həkimlik kursunu qurtaran həkimlərdən ötrü adam göndərdilər.

Bakı – Məşhur artistka Komissarjevskayanın vəfatını eşidən kimi müsəlmanlar istədilər ağlasınlar, amma birdən yadlarına düşdü ki, bu nainsafın qızı nainsaf üzünə çiq gəzərmiş. Bunu bilən kimi dəxi müsəlmanlar ağladılar.

Ürgənc – Buxara hadisəsini eşidən kimi Baba Çətərin fitnə və fəsad bazarı nəhayət rəvac tapmışdı. Lakin neçə gündür ovqatı zəhrimara dönüb oxları daşa dəydi. Səbəbi bu idi ki, Buxarada kafər ruslar müsəlmanı barişdirdilər. Ağacan Pazaçunun mətləbi ürəyində qaldı.

ŞEYX MƏHƏMMƏD

(Lənətüllah əla qövməzzalimin)

Necə, «Saadi» bir yerdə deyibdir ki, yesli odin tsar, yəni padşah bir bağdan bir yabloka zoran alıb yesə, yəni bir alma, toqda, o vədə onun usluqaları bağın derevyalarını sovsem kökündən rabatay eləyib çıxardarlar.

Bu bir «primer»dir ki, təmsil üçün məsəl gətirdik ki, məsələni Təbriz şəhərində, necə ki, uşaqlıqda birimiz

çıxardıq bir daşın üstə və daşa deyərdik ki, «Ay daş ye-ri», o vədə o biri yoldaşımız daşın üstə çıxan uşağa de-yərdi:

Eşşəkqulaq, qabanbaş, heç görmüsən yeriyə daş?

Yəni bu sözləri Təbriz dilinə tərcümə edəndə mə-nası bu olur ki:

Yastıqulaq qırxıqbaş, heç görmüsən ki, Mirzə Hü-seyn kimi vaiz Əncümən üzvü ola? Yəni görmüsən ki, Seyid Mühəqqiq kimi baqqal Əncümən rəisi ola?

Bəli, keçək mətləbə.

Polojim ki, sən vaizsən, iki osyolun arpasını razde-lit eləməyi bilməyə-bilməyə sən məhkəmədə sübuta ye-tirdin ki, Seyid Hüseyn görək qətlə yetişə, potomu çto ar-vadların azadlığı yolunda məqalə yazıb.

Söz yox ki, əgər zibaği-rəiyyət məlik iskuşayət si-bi o vədə Hakimabad məhəlləsində də Şeyx Məhəmməd kimi, ayıb olmasın (İbrahim bəy demiş), axundlar da de-yəcəklər ki, görək bəhayi tayfasının uşaqlarını öldürmək, necə ki, bir qədər vaxt bundan müqəddəm haman Şeyx Məhəmməd bir bəhayinin övrətini ərindən zornan alan-dan sonra hələ hökm də eləyib ki, övrətin təzə doğduğu uşağı boğsunlar.

Eşşəkqulaq, qabanbaş, heç görmüsən ki, günahsız uşağı öldürələr? Heç İspaniyada katolik «axundları»nın inkvizis zamanında belə vəhşiliklərə qol qoyardılar?

Şeyx Məhəmməd Təbrizi, pəh, pəh, pəh! Seyid Məhəmməd Şirvani, pəh, pəh, pəh! Adınız sizə qənim olsun, başınıza kül. Sizi görüm şirvanlı Hacı Əbdürrəhim əfəndi, Hacı Molla Abdullazadənin xeyir-duasından məhrum olasınız. Bari pərvərdigara, sən bunların heç bi-rinə axirətdə huri və qılmanların dırnağını da vermə.

Ax, proklyatyı çeloveklər!

«Dəli»

AŞQABADDA AŞURA GÜNÜ

Hamamçı Əzim dayı ülgücünü itiləyib aşura günü arvadların qucağındakı uşaqların başını çərtdi.

Bu il aşura günü qarabağlılar dəstələr tutmaqda xa-rici millətlər içində nəhayət şöhrətləndilər.

Qubalılar şalvarlarını da çıxarıb ağıtuman, ağköy-nək olub küçədə tullana-tullana baş vurdular. Allah əcr versin.

Şirvanlılar şəbih çıxarıb, fığəranı soyub, Hacı Molla Əbdüləli kimi rövzəpəzə min beş yüz manat verdi-lər. Qurdlar da türkmənlərdən, ya əfğanlardan oğurladıq-ları qoyunları Qasim otağının altında qurban kəsdilər. Al-lah qəbul eləsin.

İranlılar: Bunlara da hürriyyət verilib, hər nə eləsə-lər azaddırlar. At bəzəyib, üstünə bir neçə göyərçin tutub bağladılar; tütək çalıb dünbək vurdular; Qara Səmədin oğlunun atını ziyarət elədilər; başlarını çapdılar. Hərə bir əba bürünüb dilsuz oxuyurdu. Bəzisi ərəb oldu, xalqın başına saman səpdi. Molla Xoruzulla müridlərini başına yığıb ayaqyalın zəncir vururdu, özü də Kürdəşahnaz üs-tündə «Ərrəhman» oxuyurdu.

Məməqanlılar: Cibkəsənləri imam Zeynalabdin şə-bihi edib dövəyə mindirmişdilər.

Xivəvililər: Sünnü, şiə barışmağa görə əllərinə qara şam alıb, dəstə ilə məscidlərə gəlib başladılar oxumağa: – Gəlmişik ey dostlar, şami-qəribanə biz.

Farslar: Bunlar da onlar kimi. İbrahim bəy nə gözəl deyib: Moşt nəmunəyi-xəlvar əst*. Gimnazistlərimiz zəncir vuranda dəxi farslara nə deyək?!

Əgər həqiqəti-islam dərcahan in əst
Həzar xəndeyi-küfürəst bərmüsəlmani.

İmza: Qırxayaq

ÖLÜLƏR

Keçən gün cümə olduğuna görə ölümlərin ruhları azad idi, Təbrizin tamam qəbristanlarının ölümləri şuriş edib məqbərə məscidinə dolmuşdular. Bunların şikayəti budur ki, guya intixabda bunların hüququ batıbdır, ondan ötrü ki, Əncüməndə mərsiyəxanların, mübaşirlərin, piş-namazların, sinəzən deyənlərin vəkili var, amma ölümlər tərəfindən heç bir nəfər də vəkil yoxdu. Əvvəl ölümləri sakit eləməkdən ötrü Əncümən tərəfindən elan olundu ki, camaat yığılsın haman Məqbərə məscidində və ölümlər tərəfindən Seyid İbrahim mücaviri və Molla Qasım cə-nablarını əksəriyyəti-təmamilən Əncümənə qəbul elədi-lər ki, rəqəib halvasının yağlı və şirin olmağı xüsusunda müzakirə olanda bu məzlumların hüququnu hiyf eləsin. Elə ki, şənbə gecəsi olub ölümlərin azadlığı vaxtı qurtardı, on yeddi nəfər ağsaqqal üç poçtada balon ilə göy tərəfi-nə heyət göndərilib və gələn cümədən ölümlərin ruhlarının buraxılmasını xahiş ediblər. Bu heyət qayıdandan sora cavab nə olsa, yenə də xəbər verəcəyəm.

Tambrançı

Müdir və baş mühərrir: Cəlil Məmmədquluzadə

* Bir ovuc xalvarın nümunəsidir. (Red. – T.K.)

Rötter

Зангезурский бекъ изъ своей деревни «Лиджъ» обратно къ себе домой.

Zəngəzur mahalında bir bəy gedib özünəməxsus olan Lic kəndinə və orada bir neçə gün qaldan sora qayıdıb öz kəndinə gəlir.
(Balam, bu tufəngi də sən götür, qatırın yükü ağırdır.)